

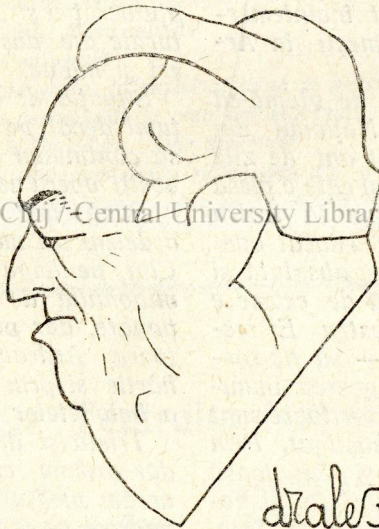
Anul II. 1926 - 1927.

Nr. 5. Marți 30 Nov. 1926.

TEATRUL

APARE IN FIECARE MARTI
SUB INGRIJIREA UNUI COMITET DE REDACTIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : CLUJ, PIAȚA CUZA VODĂ 16

D. Stănescu-Papa
(Desemn de Dralex)

TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ: Sâmb. 4 Dec.: Domnul dela ora cinci.
Dum. 5 Dec.: Domnul dela ora cinci.

Inceputurile teatrului românesc în Ardeal

Peste doi ani, Teatrul nostru Național împlinește 10 ani de existență și sbuciumată activitate

Istoricul de bună credință al acestor ani, va ști să aștearnă pe hârtie cuvântul cuvânt de laudă și admirație la adresa celor cari, luptând cu uriașe greutatea morale și materiale, au fost înaintemergătorii dramei românești în Ardealul eliberat.

Nu este un lucru de glumă că actorii Teatrului Național din Cluj, învață de opt ani de zile în fiecare săptămână câte o piesă nouă, pentru a atrage la teatru un public crescut și educat adesea într'un spirit de absolută și naivă admirație față de cei care strein de neamul nostru. Ei merită — cel puțin — să fie răsplătiți cu toată dragostea inimilor noastre, căci nepieritoare sunt meritele ce le-au câștigat. Prin eroica lor trudă și migăloasă muncă de albină, în Clujul nostru minoritar și strein, se încetățenește cu încetul o limbă curată românească, se face o neprețuită propagandă culturală, menită să ne umple sufletele cu comori ale culturii și inimei, — isgonind pe vecie fantomele trecutului de slujenie sufletească și robie.

Mult s'a făcut, dar trebuie să se facă și mai mult. Majoritatea orașele din Ardeal gem sub jugul culturii streine, trebuind noi să

ne mulțumim cu o fictivă și goală calitate de „națiune dominantă”. În toate aceste orașe, suntem „stăpâni”, dar stăpâni în ghilimele, stăpâni aserviți economicește și culturalicește celor pe cari îi „stăpânim”, stăpâni bombardăți cu batjocuri din înălțimile plutocrației și „superiorității” culturale ale dușmanilor noștri de ieri și mâine.

Situația de azi nu poate mulțumi decât pe cei slabi. Trebuie să continuăm cu îndârjire și neobosiți opera noastră de cuceritori. Până când 4 milioane români ardeleni au un singur teatru, la Cluj, pe lângă zeci de teatre ale milionului de unguri, nesubvenționate, dar puternice și înfloritoare, Ardealul este numai pe hârtie și prin forța numerică și a baionetelor românești.

Tristă și dezolantă constatare, dar oricum er fi, va trebui să urcăm uriașul munte al datoriei noastre și să continuăm opera de cucerire și românizare prin muncă, cultură și artă, — oricât de grea și uriașă ne ar părea sarcina.

Firește, e nevoie de mult suflet și idealism.

Celui, care în această luptă se simte sarac cu sufletul și lipsit de ideal, îi recomandăm să se împrumute din belșugul actorilor dela Teatrul Național din Cluj...

Corneliu I. Codarcea

DAR SĂ TE 'NTORCI CURÂND...

*Tresar la orice sgomof și tremurând așlept!
Simi inima în piept
Cum bate furioasă!
Suntem cu toții-acasă,
Dar parcă mi-ar lipsi din sufletu-mi o parte
Și-ar fi să se întoarcă acuma de departe!..
E vraja ta femeie ce'mi fură mereu gândul
Ținându-mi-l alături atâtea nopți de-a rândul,
Ori mintea mea te cere
Dorind să mi te-arăți,
Lumină fără seamăn
Lucind ca alte dăți?!..
Știu bine că de-acuma, n'ai să'mi mai ieși în cale,
Zadarnic'ar fi truda chemărilor banale,
Cu furie de fiară tu mă urăști de moarte,
Prăpastia durerii pe mine mă desparte!
Atunci mereu senină dece-mi răsari în gând
Și'mi turburi fihna minții?
Noianul suferinții
Dece mi-l storci în suflet zi după zi pe rând?
Destulă desnădejde și chin am măcinat!
Te du, te du iubire, potir înveninat
Din care-am supt obida și lacrima din gând! Cluj
Te du otrăvitoare!.. Dar să te 'ntorci curând!*

D. PSATTA

Voci din presă

Premierele Teatrului Național din Cluj

Căsătoria

Comedie în 3 acte de N. Gogol

Pe scena noastră s'a reprezentat anii trecuți cea mai bună lucrare dramatică a lui Gogol, „Revizorul“ care a fost mult gustată la noi, ca o iconă a moravurilor din lumea biurocrației a Rusiei la începuturile veacului trecut,

„Căsătoria“ e luată din același mediu semidoct al societății

rusești de acum un veac și e plină de același umor și satiră. Tendința de parvenire, de ridicare dintr'o clasă socială inferioară la altă mai înaltă; pretențiile copilărești, ridicole, ale unor naufragai din clasele mai bune de-a păstra formele unei civilizații pe care n'au apucat s'o înfălegă nici câtă vreme le-a mers bine în viață, se desfășură într'un umor rustic, cu mijloace ieftene în jurul opintirilor lui

Kocikariov (V. Vasilescu) de-a însura pe Podkoliosin (Al. Ionescu-Gh. bericon).

Podkoliosin e tipul burlacului fără voință, care nu se poate decide să se căsătorească, deși uneori ar vrea, îndeosebi a burlacului rus, cunoscut și din creațiile altor scriitori, în zdruncinarea voinții cărora intră ceva bolnăvicios, patologic, o boală tipic rusească.

Podkoliosin e dus de spate la însurătoare și de peșitoarea Fiolka (Natalia Ștefănescu) și, mai ales, de prietenul său Kocikariov, care cunoscându-și protejatul la însurătoare pregătește astfel lucrurile, înălăturând pe toți pretenzenții, încât Podkoliosin să nu mai aibă vreme de-a bate în retragere. Totuși, după ce acestea fug de câteva ori din casa viitoarei logodnice, reușește să scape, cu câteva clipe înaintea căsătoriei fugând pe fereastră.

Dnii Gh. bericon și V. Vasilescu au creat frumoase roluri din cele două tipuri.

Doamnele Natalia Ștefănescu și Lelica Bănușiu au fost deosebite bine. Reprezentația întreagă se poate numi succesă, pe lângă o punere în scenă cu gust, deși cu mijloace puține.

(„Patria“)

„Heidelbergul de altădată“
piesă în cinci acte de G. Meyer Förster, trad. de O. Densușianu

Teatrul Național a reluat săptămâna trecută dăoasa piesă a lui Meyer-Förster „Heidelbergul de altădată“. A fost o faptă bună. Într'un oraș studențesc, cum e Clujul „Heidelbergul“ va fi o piesă totdeauna bine primită. Ea este piesa tinereții. Cu veselia ei sgomotoasă, cu romantismul ei ușor, piesa merge direct în suflutele tinerețelor viastare, și se identifică cu atâtea iluzii fragede, cari n'au avut încă de ce se ofii.

Reprezentăția de Marți a dat prilej ansamblului local să încadreze o acțiune de multă reputație dela Teatrul Național din București. Dna Maria Giurgea a dat Kättiei o interpretare mai sobră decât cea cu care ne deprinsese dna Jeana Popovici-Voina în anii trecuți. Totuși aceasta n'a scăzut nimic din farmecul ușor al piesei. Din potrivă din notele de duioșie și în tragicul despărțirii dna Giurgea a dat accente umane cu mult mai mult succes decât dna Popovici.

Di Mihăilescu-Brăila în Karl-Heintz are una din cele mai bune interpretări ale sale. Revăzându-l anul acesta, plăcerea ce ni-a procurat jocul dsale stilizat este explicabilă.

Di Stănescu Papa a fost, ca de obicei un dr. Iüttner inegalabil. Cald, comunicativ, și înduioșetor, dsa aduce în ansamblu o covârșitoare contribuție de succes.

Bune cuvinte se cuvin pentru interpretarea dlor D. Psatta, Ionescu Gh. bericon, Vasilescu și Rusei.

(„Cosinzeana“)

Domnișoara Iulia
Tragedie în un act de Strindberg

Strindberg e fără îndoială una din figurile cele mai interesante ale literaturii nordice.

Opera sa, haos genial de contradicții, paradoxe, de vădit dispreț, pentru orice conveniență socială, reprezintă în mare parte viața sa privată, viața sbuciumată care prin voința lui proprie a devenit parte integrantă din literatură.

„Froken Iulle“ e o adevărată tragedie naturalistă în care Strindberg arată preponderanța cauzelor fiziologice asupra sentimentelor afective sau morale.

Într'un singur act, a cărui durată a fost limitată la un ceas și jumătate, se desbate conflictul dintre două clase cele mai opuse ale societății reprezentate prin cele două personaje: nobila d-ră Iulia și valetul Jean.

DARURILE MELE

M'a pefit iubirea
Robindu-mi pornirea
Și'n durerea'mi cruntă
M'am gătit de nuntă,
Și-am trimis pe-ales
Ce-am avut mai des!

Stropi de lacrimi grele
Șiraguri de perle,
Mănunchiu de spine
Diamante fine,
Visuri ne'mplinite
Brățări aurite,
Chinuri și nopți albe
Lucitoare salbe,
Sufletu'mi sărman
Cel mai scump colan!..
Cântece ușoare
Murmur de isvoare,
Priviri rătăcite
Parcuri înflorite,
Gândurile mele
Tainice castele,
Dragostea-mi nebună
Argintul de lună,
Desnădejdea mea
Cea mai tristă stea!..

M'a pefit iubirea
Zdrobindu-mi pornirea,
Și'n durerea'mi cruntă
M'am gătit de nuntă
Și-am trimis pe-ales
Ce-am avut mai des!

D. PSATTA

Cu toată complexitatea și caracterul lor simbolic al personajilor, piesa își păstrează o vie individualitate, scoțând în relief atât puterea lui Strindberg de a diseca caracterele și sentimentele personajilor, cât și arta în adevăr genială care dă viață chiar lucrurilor celor mai abstracte.

(Soneria de care se teme valetul ține locul unui personaj, făcând o trăsură sufletească a unui personaj prezent: servilismul valetului).

Reprezentarea d-rei Iulia, ca de altfel tot teatrul lui Strindberg sau Franz Wedekind, cere o problemă de ritm în joc, o excesivitate corespunzătoare ritmului grăbit și atmosferei încărcate a acțiunii.

Și spre mulțumirea noastră cât și a întregului public a evidențiat și de această dată talentul în continuă ascensiune al dnei Stanca Alexandrescu.

Scena a II-a și IV-a dialogul cu Jean — au fost marcate cu o putere de sugestivitate, care a întrecut așteptările noastre.

(Cuvântul)

Atât d-na Stanca Alexandrescu (Iulia) cât și d. Titus Lapteș (lacheul Jean), au știut să se achite perfect de rolurile lor grele.

Interpreta Iuliei a făcut dovada jocului sobru, distins și nuanțat de care e capabilă.

D. Lapteș are o admirabilă siguranță și naturalitate.

În „Domnișoara Iulia“, genial Strindberg schițează printr'un dialog de două acte, toate conflictele sociale și toate frământările sexuale omenești.

Dacă interpretul a aprofundat rolul, dacă are talent, drama lui Strindberg ține încordat pe spectator pune stăpânire de mintea și nervii lui. „Domnișoara Iulia“ nu e un spectacol la care te duci ca să ușurezi digestia“, e o reprezentație care te silește să gândești.

(Lupta)

Am avut prilejul să asistăm eri seară, la o piesă adânc răscolitoare de sentimente, „Domnișoara Iulia“, de Strindberg.

Piesa marelui misogin, care din conflictul a două persoane, a lacheului și a domnișoarei

lia, a creat o lume întreagă, în cadrul unui singur act, — a dat prilej admirabilor artiști, care sunt d-na Stanca Alexandrescu și d. Titus Lapteș, să-și dea măsura vigurosului lor talent.

D. Titus Lapteș a jucat rolul lacheului cu o siguranță remarcabilă, redând minunat tipul viguros al masculului calculat și sigur de sine. D-na Stanca Alexandrescu, una din forțele reale ale Teatrului Național din Cluj, a trăit cu adevărat tragicului sbucium al domnișoarei Iulia.

În notă, d-ra Borsă în rolul Cristinei).

(Dimineața)

Striana

1 act și 2 tablouri de Alfred Moșoiu

„Striana“ d-lui Alfred Moșoiu e un pretext istoric — lucru recunoscut de altfel de autor — pentru a versifica o acțiune romantică în care călânza inspiratoare e „hangita“ îndrăgostită de Ștefan cel Mare.

Lipsită de mari calități dramatice piesa d-lui Moșoiu, are totuși momente bune în primul tablou, mai ales în darea replicelor.

„Striana“ a fost bine primită de publicul clujan. Mot. val; cadrul pseudo-istoric și jocul cu resurse infinite al d-nei Maria Giurgea creia toarea rolului titular.

(Cuvântul)

B. Shaw și premiul Nobel.

Se știe ca premiul Nobel pentru dramă, anul 1925, a fost decernat lui Bernard Shaw. Cu privire la acest premiu, Shaw a spus ziariștilor următoarele:

„Eu n'am scris nimic nou în anul 1925. Probabil de aceia mi s'a acordat premiul Nobel pe acel an...“

ȘTIRI TEATRALE

In foyerele Teatrului se repetă sub conducerea d-lui Sica Alexandrescu „Patima Roșie“ tragicomedie în 3 acte de dl Mihail Sorbul cu d-nii Dem Mihăilescu Brăila, V. Vasilescu, N. Dimitriu și d-nele Stanca Alexandrescu și Lelica Bănuțiu.

*

Printr'o adresă trimisă teatrelor din țară de către Ministerul Artelor, se invită aceste teatre de a organiza spectacole pentru soldați și lucrători.

*

Ministerul cultelor și artelor s'a hotărât să soluționeze criza de direcție dela Teatrul Național din Capitală, care durează de atâta vreme, dând delegație de director dlui Alexandru Hodoș, valorosului ziarist ardelean, președinte al Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat. Alegerea făcută în persoana dlui Hodoș este o garanție că prima noastră scenă va începe să funcționeze normal. Energic și priceput, om de gust și cu adevărat intelectual, dsa va da Teatrului Național din București o îndrumare rodnică, potrivită cerințelor noi ale zilelor noastre.

*

Premiera ultimei lucrări dramatice a lui Franz Molnar „Spiel im Schloss“ a avut loc zilele trecute la Roma.

Încercarea de a lansa noua sa piesă în Italia pare a fi încununată de succes strălucit căci „Teatrul Odessaich“ a serbat un adevărat triumf cu premiera comediei lui Molnar.

„Spiel im Schloss“ (Teatrul în

Cestel) este o anecdotă în trei acte, o glumă în care Molnar pune toată virtuozitatea tehnicei sale teatrale. Caracterul piesei oscilează între comedia de arte a lui Pirandello și tiradele lui Sardou.

*

La agapa Asociației criticilor dramatici care a avut loc în Capitală, s'a pronunțat și rezultatul premiilor Asociației pe anul curent. Au fost premiații:

D. Gib. Mihăescu cu premiul I. în valoare de 5000 lei pentru piesa „Pavillonul cu umbre“.

Premiul al II-lea (3000 lei), a fost decernat d-nei Sarina Casvan-Pas pentru piesa „Calvar“.

Premiul III-lea în valoare de 2000 lei a fost decernat d-lui Egeu Boureanu, pentru un poem dramatic în versuri.

Conform regulamentului premiilor, piesa d-lui Gib. Mihăescu va fi recomandată spre reprezentare Teatrului Național din București.

*

După cum se știe ministerul Artelor a instituit o comisie, care să studieze problema ridicării unui monument lui Caragiale, în București. Comisiunea, care s'a întrunit pentru ultima oară în Iunie, a fost convocată Marți după amiază la ministerul Artelor, unde a ținut ședință sub președinția d-lui Vasile Goldiș, ministrul Cultelor și Artelor. Au luat parte la această ședință, d-nii Ion Mifulescu, Scarlat Cocorăscu, Căton Theodorian, Const. Mille, Em. Socor, R. Șeișanu, Emil D. Fagure, etc. S'au hotărât o serie de măsuri pentru grăbirea adunării fondului necesar înălțării monumentului lui Caragiale.

Femeile japoneze pe scenă.

De curând femeile japoneze au fost acceptate și pe scenă. Este o nouă cucerire a civilizației — și nu era nici ușoară.

Teatrul Regal din Tokio a început să prezinte publicului autohton care își înfrânează repulsiunea, câte o interpretă feminină. (Până acum, se știe, rolurile de femei în piesele japoneze, le dețineau bărbații).

Pentru spectatorii europeni, inovația e o voluptate. Urechile lor fine, deprinse să asculte vocile cristaline ale actrițelor din Paris și Berlin, se deprind cam anevoe cu pițgăelile crisonate ale actorilor japonezi, cari se siliau să-și subțieze vocile.

Între actorii japonezi exersați în rolurile de femei, Onoje, este cel mai reputat. Deși om bătrân, Onoje joacă minunat rolurile feminine sublinindu-și cu artă grațiile de glesha.

De curând s'a supus unei operații Voronoff, care i-a redat frățezimea figurii și cristalinul glasului. Cea mai puțin talentată actriță veritabilă, îl întrece totuș pe bietul Onoje a cărui epocă a trecut...

*

Nouă piese românești. Teatrul Național din București anunță pentru 1 Decembrie prima reprezentare a ultimei lucrări dramatice a d-lui Victor Eftimiu, „Glafira“. Piesa e o tragedie în 5 acte. Acțiunea se desfășoară în evul mediu, într'o epocă nedeterminată.

D. Horia Furtună a prezentat comitetului de lectură al Teatrului Național din București ultima sa lucrare dramatică „Păcală“.

IULIU MUȘA & CO.

C O A F O R D E D A M E

Execută lucrări de artă în această
branșă. — Specialist în coafuri de
dame. — Lucrări de păr. — Vopsește
părul în orice culoare, garantând du-
rabilitatea. — L'ORÉAL colorile: noir,
brun, chatain foncé, chatain, chatain
clair, blond cendre, blond doré, blond,
blond clair, vénétien rouge, vénétien
clair. Acestea se găsesc în praf și fluid.

CLUJ, STR. MEMORANDULUI 10.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SIMION NIERENFELD

Mare depozit de
cherestea pentru
construcții și
materiale similare.

CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 9